

Tweemaal veiligheid

Anton C. Zijderveld

#Er is de veiligheid die eruit bestaat dat we tegen dreigingen en gevaren beschermd worden. In het Engels is er een apart woord voor: *safety*. Zo zijn er de 'safe havens' en de 'safety houses'. Het zijn veilige plaatsen die bescherming bieden tegen mogelijk geweld en mogelijke agressie. Mensen kunnen zich ook vrijwillig in dergelijke veilige plaatsen opsluiten. Amerika kent de 'gated communities': welvarende Amerikanen wonen in een omheinde en bewaakte 'compound'. Ik heb er enkele gezien en ze maakten een naargeestige indruk. Die mensen wonen en leven in een zelf opgelegd ghetto. De angst voor een boze, door criminelen geteisterde wereld buiten de omheining straalde er van af.

#'Safety' is een op angst en wantrouwen gebaseerde veiligheid. In de tijd van de Koude Oorlog garandeerde de NATO bij ons en het Warshaw Pact aan de andere kant dit soort veiligheid. Helaas zijn dergelijke garanties noodzakelijk. Ook de politie, de ME en het leger dragen ertoe bij dat we ons veilig, 'safe', kunnen voelen en waar deze diensten niet goed functioneren, nemen de gevoelens van onveiligheid toe. Die subjectieve gevoelens van onveiligheid wakkeren in de straten en wijken de angst en het wantrouwen aan. Dan groeit ook een ander, veel ingrijpender gevoel van onveiligheid.

#Veiligheid is meer dan 'safety', veiligheid is ook *security* dat waarschijnlijk het beste vertaald kan worden met 'geborgenheid'. 'Safety' is de bescherming tegen gevaren van buitenaf die je met een omheining buiten wil houden. Soms letterlijk, zoals in het geval van de 'gated community' of van de muur die Israël tussen eigen land en de Westbank van de Palestijnen heeft aangelegd. Maar ook het opsluiten van veroordeelde criminelen in gevangenissen staat in het teken van deze veiligheid. 'Security' daarentegen is een andere veiligheid, schermt niet af van een al dan niet vermeend gevaar of dreiging, maar verschaft een intern gevoel van geborgenheid. Zo biedt de verzorgingsstaat in zijn oorspronkelijke opzet een 'social security'. Wanneer we het hebben over veiligheid-in-de-wijk zou het om meer moeten gaan dan 'safety'. Het zou vooral ook moeten gaan om 'security', geborgenheid, zich in de wijk thuis voelen. In deze vorm van veiligheid blijft men niet alleen verschoond van angst voor en wantrouwen ten opzichte van medebewoners, maar ervaart men ook een gevoel van geborgenheid, voelt men zich ook buiten de voordeur thuis. 'Safety' is, als het goed is, gebaseerd op 'confidence', functioneel vertrouwen. 'Security' is, als het goed is, gebaseerd op 'trust', moreel vertrouwen.

#Deze twee vormen van vertrouwen en veiligheid staan uiteraard met elkaar in verbinding. Om het simpel te zeggen: 'safety first', eerst komt de fysieke veiligheid, de bescherming tegen bedreigingen en agressies waar de overheid met haar geweldsmonopolie (politie, ME, leger) voor verantwoordelijk is. Op die overheid moeten we functioneel kunnen vertrouwen. Maar 'security' is veel fundamenteeler en ook moeilijker te bereiken en te handhaven. Het heeft veeleer te maken met moreel vertrouwen van de burgers onderling. Deze veiligheid ligt verankerd in de maatschappij van de burgers, de 'civil society', waarin we met elkaar moeten proberen een behoorlijk en fatsoenlijk leven te leiden. Dan komen de instituties, deze traditionele structuren van 'trust' en 'security', in beeld. Waar zij onder de druk van de individualisering hun greep op mensen verliezen, zal het gevoel van geborgenheid, 'security', afnemen.